

ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ
ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ

Bookmark

ԳՐՔԻ ՄԱՍԻՆ

Հեշտ չէ հյուսել մի վեպ, որի գլխավոր հերոսը չի խոսում: Բայց այս տպավորիչ, կլանող դեբյուտով, որի սյուժեի հիման վրա ֆիլմ նկարահանելու իրավունքը գնել է Բրեդ Փիթի ընկերությունը, Մայքլիդիսը ներկայանում է որպես գրող, որն արժանի է ուշադրության:

People

«Լռակյաց հիվանդը» հեղինակի առաջին վեպն է, սակայն այստեղ արդեն նկատելի են վարպետ գրողի ռիթմն ու նրբանկատությունը:

BBC

Կատարյալ թրիլլեր է: Այս արտասովոր վեպից արյունս եռաց. ուղղակի չէի կարողանում գիրքը ձեռքիցս ցած դնել: Որոշել էի թեթև աչքի անցկացնել. անցել է 11 ժամ, հիմա առավոտյան 5:47 է, ու ես ավարտել եմ գիրքը. ապշած եմ:

Ա. Ջ. Ֆինն, New York Times բեսթսելլեր հեղինակ

«Լռակյաց հիվանդը» գաղտագողի սողում է դեպի քեզ, ինչպես վախեցնող ստվերը՝ թույլ լուսավորված փողոցում: Մայքլիդիսը ստեղծել է օրիգինալ, գայթակղիչ հոգեբանական առեղծված, այնքան ոլորապտույտ, այնքան յուրօրինակ, որ այն դարձել է մի առանձին ժանր: Կարդացել եմ երկու գիշերում, վայելել յուրաքանչյուր հյութալի բառ, յուրաքանչյուր մոայլ հանդիպում, յուրաքանչյուր վախեցնող շրջադարձ:

Դեյվիդ Բալդաջի

Ամենահիասքանչ հոգեբանական թրիվերներից է, որ երբևէ կարդացել ենք: Գեղեցիկ լեզու, նրբորեն մտածված սյուժե, պատմություն, որ անգթորեն կլանում է ու բաց չի թողնում այնքան, մինչև հասնում ես վերջին՝ ցնցող (ու միևնույն ժամանակ խիստ տրամաբանական) շրջադարձին: Ֆանտաստիկ ու արտասովոր գիրք է:

Դուզլաս Փրեսթոն և Լինքոլն Չայլդ

Ալեքս Մայքլիդիսի վեպն իմ կարդացած լավագույն հոգեբանական թրիվերներից է: «Լռակյաց հիվանդը» խիտ, խելացնոր մղձավանջ է հիշեցնում, իսկ հանգուցալուծումն ամենացնցող, ամենատպալուրիչ շրջադարձն էր, որ դաջվել է հիշողությանս մեջ:

Բլեյք Քրոուչ

Հրաշալի նոր խոսք է այս ժանրում: Լսե՛ք, պատմությունը, որ այն պատմում է, գրավիչ է ու վախեցնող: «Լռակյաց հիվանդը» ստեղծում է մի պատկեր, որը սողոսկում է հոգուդ մեջ: Փորձե՛ք:

Բրեդ Մելցեր

Առեղծվածային, կտրուկ ու մի շնչով կարդացվող վեպ է:

Library Journal

«Լռակյաց հիվանդը» բոլորովին չի լռում, այլ բարձրաձայն ազդարարում է Ալեքս Մայքլիդիսի՝ նոր, տաղանդավոր գրողի մուտքը հոգեբանական թրիվերի ժանր:

Shelf Awareness

Անհնար է կիսատ թողնել. այնքան սարսռեցնող, զգացմունքային ու լարված, անսպասելի շրջադարձերով գործ է, որ նույնիսկ փորձառու ընթերցողի մարմնով է սարսուռ անցնում:

Booklist

Լարված, մանրամասն մտածված ու գրավիչ վեպ էր:

The Observer

Խելացի, նրբահյուս ինտրիգ. հրաշալի վեպ՝ բոլոր չափանիշերով:

Լի Զայլդ

ՀՏԴ 821.111-312.4Մայքլիդիս
ԳՄԴ 84(4Մբ)-44
Մ 230

Մայքլիդիս Ալեքս
Մ 230 Լռակյաց հիվանդը/ Ա. Մայքլիդիս; Թարգմանությունն անգլերենից՝
Ա. Աթաբեկյանի.- Եր.: Newmag, 2021.- 444 էջ:

Ալիսիա Բերենսոնի կյանքը, թվում է, կատարյալ է: Հայտնի նկարչուհին ամուսնացած է նորաձևության ոլորտում հանրահայտ լուսանկարչի հետ, ապրում է Լոնդոնի հեղինակավոր թաղամասում: Մի օր, ուշ երեկոյան, ամուսինը՝ Գաբրիելը, վերադառնում է նկարահանումից, և Ալիսիան 5 անգամ կրակում է նրա դեմքին, ինչից հետո այլևս ոչ մի բառ չի արտասանում:

Ալիսիան հրաժարվում է խոսել կամ որևէ կերպ բացատրել եղելությունը, ինչի պատճառով քնտանեկան ողբերգությունը վերածվում է մեծ անեղծվածի, որը բորբոքում է հանրության երևակայությունը: Ալիսիան անմիջապես հայտնի է դառնում, իսկ նա՝ լռակյաց հիվանդը, գովազդային վահանակներից ու հանրության ուշադրությունից թաքնվում է հոգեբուժարանում:

Թեո Ֆաբերը քրեական հոգեթերապևտ է: Նա երկար է սպասել Ալիսիայի հետ աշխատելու հնարավորությանը: Որոշել է ստիպել, որ Ալիսիան խոսի և բացահայտի, թե ինչու է սպանել ամուսնուն:

ՀՏԴ 821.111-312.4Մայքլիդիս
ԳՄԴ 84(4Մբ)-44

ISBN 978-9939-884-11-0

Ալեքս Մայքլիդիս «Լռակյաց հիվանդը» © Newmag, 2021
“The Silent Patient”, Copyright © Alex Michaelides 2019

Այս գրքի հայերեն թարգմանության և հրատարակության իրավունքները պատկանում են «Նյու Մեգ» ՄԴԸ-ին:

Գրքի թարգմանությունն իրականացվել է Astramare (Լոնդոն, Մեծ Բրիտանիա) գրական գործակալության հետ կնքված պայմանագրով: Հայերեն հրատարակության իրավունքը ձեռք է բերվել ԱՐԻ գրական գործակալության միջոցով:

Բովանդակություն

Նախաբան.....	15
Մաս առաջին.....	19
Մաս երկրորդ.....	91
Մաս երրորդ.....	291
Մաս չորրորդ.....	319
Մաս հինգերորդ.....	415

Սակայն ինչո՞ւ նա չի խոսում:
Եվրիպիդես, «Ալկեստիս»¹

¹ Եվրիպիդես, «Ալկեստիս», տող 1143: (Ծանոթագրությունները՝ newmag-ի):

ՆԱԽԱԲԱՆ

Ալիսիա Բերենսոնի օրագրից

Հուլիսի 14

Չգիտեմ՝ ինչու եմ սա գրում:

Այսինքն՝ չէ՛: Գուցե գիտեմ, պարզապես ինքս ինձ չեմ ուզում խոստովանել:

Չգիտեմ էլ՝ ինչ անվանեմ այն, ինչ գրում եմ: Օրագիր. հավակնոտ է հնչում: Չէի ասի, թե կարևոր բան ունեմ պատմելու: Աննա Ֆրանկի¹ օրագիրն այլ է, Սեմյուել Փիփսինը²՝ նույնպես: Ես նրանց չեմ հասնի: Մատյանն էլ շատ է գիտական հնչում: Այդ դեպքում ստիպված կլինեմ ամեն օր գրել, իսկ ես չեմ ուզում. եթե առօրյա պարտականության վերածվի, գրելը կթողնեմ:

Իսկ գուցե անուն չտամ: Թող լինի անանուն մի բան, որտեղ երբեմն-երբեմն գրառումներ եմ անում: Ավելի լավ է հնչում:

Հերիք է՝ ինչ-որ բանի անուն տաս ու պատկերն այլևս ամբողջությամբ չես տեսնի, դրա կարևորությունը չես հասկանա:

¹ Anne Frank – Աննա Ֆրանկ (1929-1945), ծագումով հրեա աղջիկ, գրիվել է համակենտրոնացման ժամբարում: Հայտնի է նացիստների՝ Հոլանդիայի օկուպացիայի շրջանը նկարագրող օրագրով, որը գրել է հոլանդերեն:

² Samuel Pepys – Սեմյուել Փիփս (1633-1703), անգլիական նավատորմի պաշտոնյա, Ստյուարտների վերականգնման ժամանակաշրջանում լոնդոնյան կյանքը նկարագրող հանրահայտ օրագրի հեղինակ:

Կենտրոնանում ես բառի վրա, որն իրականում փոքրագույն մասն է, այսբերգի գագաթը: Բառերն ինձ միշտ խանգարում են. սովորաբար նկարներով եմ մտածում, պատկերի միջոցով՝ արտահայտվում. գրել սկսեցի միայն հանուն Գաբրիելի:

Վերջերս ընկճված եմ: Պատճառները մի քանիսն են: Ինձ թվում էր՝ կարողանում եմ վիճակս թաքուն պահել, բայց նա, իհարկե, նկատեց. նրանից ոչինչ չես թաքցնի: Հարցրեց, թե նկարը որ փուլում է, ասացի, որ գործն առաջ չի գնում: Մի գավաթ գինի տվեց, մինչ պատրաստում էր, խոհանոցի սեղանի մոտ նստեցի:

Սիրում եմ Գաբրիելին խոհանոցում հետևել: Նուրբ խոհարար է, էլեգանտ ու կազմակերպված՝ բալետ պարողի նման: Ինձ պես չէ: Ես շուրջս խառնաշփոթ եմ ստեղծում:

- Խոսիր ինձ հետ, - ասաց:

- Ինչ խոսեմ: Երբեմն մտքերիս մեջ այնպես եմ մոլորվում: Տպավորություն է՝ կարծես ցեխի միջով եմ առաջ գնում:

- Մտքերդ փորձիր թղթին հանձնել: Օրագիր պահիր: Գուցե օգնի:

- Երևի ճիշտ ես: Կփորձեմ:

- Մի ասա, սիրելիս: Արա՛:

- Կանեմ:

Նա շարունակ փնթփնթում էր, բայց օրագիրն այդպես էլ չսկսեցի: Մի քանի օր անց ինձ գրքույկ նվիրեց: Սև, կաշվե կազմով, սպիտակ, մաքուր էջերով: Մատներս սահեցրի առաջին էջի վրայով: Թուղթը հարթ էր, հետո մատիտս սրեցի ու սկսեցի գրել:

Իհարկե, Գաբրիելն իրավացի էր: Արդեն ավելի լավ եմ զգում. մտքերս թղթին հանձնելն ասես ազատում լինի,

թեթևացում, ինքնարտահայտման տարածք: Թերապիայի պես մի բան է:

Թեև Գաբրիելը ոչինչ չասաց, բայց ենթադրում եմ, որ ինձ համար անհանգստանում է: Ու, անկեղծ ասած, (իսկ ես կարող եմ ինձ անկեղծություն թույլ տալ) իրականում համաձայնեցի օրագիր վարել միայն նրա համար, որ նրան վստահեցնեմ, ապացուցեմ, որ ամեն ինչ կարգին է: Չեմ կարող թույլ տալ, որ ինձ համար մտահոգվի: Չեմ ուզում անհանգստացնել, տխրեցնել կամ ցավ պատճառել: Գաբրիելին շատ եմ սիրում: Նա, անկասկած, իմ սիրած տղամարդն է: Սիրում եմ ամբողջ հոգով, ամեն բջիջով, այնքան, որ երբեմն վախենում եմ: Երբեմն ինձ թվում է...

Չէ, այդ մասին չեմ գրի:

Այստեղ միայն ուրախ գաղափարներ ու պատկերներ կլինեն, որոնք ոգեշնչում են ինձ և ստեղծագործելուս վրա դրական ազդում: Այստեղ միայն դրական, ուրախ, նորմալ մտքեր կգրեմ:

Ոչ մի խելահեղ միտք:

ՄԱՍ առաջին

Ով աչք ունի տեսնելու և ականջ՝ լսելու, գիտի՝ ոչ մի մահկանացու ի զորու չէ գաղտնիք պահել։ Եթե անգամ շուրթերը լռեն, դողդոջուն մատները կշատախոսեն. մարմինը գաղտնիքը կմատնի։

Ջիզմունդ Ֆրոյդ, «Հոգեվերլուծության ներածություն։ Դասախոսություններ»

Ալիսիա Բերենսոնը 33 տարեկան էր, երբ սպանեց ամուսնուն: Յոթ տարի ամուսնացած էին: Երկուսն էլ նկարիչ էին: Ալիսիան կտավներ էր նկարում, Գաբրիելը նորաձևության ոլորտի հայտնի լուսանկարիչ էր: Հստակ ոճ ուներ, լուսանկարում էր լղարիկ, կիսամերկ կանանց՝ տարօրինակ, անհրապույր կողմերից: Մահից հետո Գաբրիելի լուսանկարների գինն աստղաբաշխական թվերի հասավ: Անկեղծ ասած, նրա նկարներն անբովանդակ են. ես այդպես եմ կարծում: Ալիսիայի լավագույն գործերի հետ, որոնցում զգալի է բնատուր շնորհը, չէի համեմատի: Արվեստի մասին գիտելիքս բավարար չէ, որ կասկած հայտնեմ՝ նրա նկարները կհանձնեն արդյոք ժամանակի քննությունը: Վատ համբավն ընդմիջտ մռայլ ստվեր կգցի տաղանդի վրա, ուստի անաչառ լինելը բարդ է: Գուցե ինձ կողմնակալության մեջ մեղադրեք: Սա իմ կարծիքն է, ոչ ավելին: Իմ կարծիքով՝ Ալիսիան հանճարեղ նկարիչ է: Նրա նկարները ոչ միայն տեխնիկապես են փայլուն, այլև օժտված են դիտողի ուշադրությունն անմիջապես գրավելու գերբնական ուժով, ասես կոկորդից բռնում ու բաց չեն թողնում:

Գաբրիել Բերենսոնին վեց տարի առաջ սպանեցին: 44 տարեկան էր: Դեպքը տեղի ունեցավ օգոստոսի 25-ին. անսովոր շոգ ամառ էր, երևի կհիշեք, ջերմաստիճանը երբեմն ռեկորդ էր սահմանում: Գաբրիելի սպանությունը տարվա ամենաշոգ օրն էր:

Կյանքի վերջին օրը Գաբրիելը վաղ արթնացավ: Առավոտյան 05:15 Լոնդոնի հյուսիս-արևմտյան Հեմփսթեդ Հիթ թաղամասի նրանց տանը, որտեղ Ալիսիայի հետ էր ապրում, մեքենան մոտեցավ ու նկարահանման՝ Շորդիչ՝ տարավ: Ամբողջ օրը Գաբրիելն անցկացրեց շենքի տանիքին՝ մոդելներին լուսանկարելով Vogue ամսագրի համար:

Թե այդ ընթացքում Ալիսիան ինչով էր զբաղված, քիչ բան է հայտնի: Նա պատրաստվում էր ցուցահանդեսի և շտապում էր աշխատանքն ավարտին հասցնել: Ամենայն հավանականությամբ, ամբողջ օրն աշխատել էր այգու խորքում՝ ամառային տնակում, որը նոր էր արվեստանոցի վերածել: Գաբրիելի նկարահանումը երկար տևեց, և վարորդը նրան տուն հասցրեց մոտավորապես գիշերվա 11-ին:

Միտ կես ժամ անց հարևանուհին՝ Բարբի Հելմանը, մի քանի կրակոց լսեց: Նա ոստիկանություն զանգեց, և 23:35 ոստիկանության Հևսթոք Հիլի բաժանմունքից նրա հայտնած հասցեով հերթապահ խումբ մեկնեց: Երեք րոպե անց ոստիկաններն արդեն Բերենսոնների տան բակում էին:

Մուտքի դուռը բաց էր: Տունը թաղված էր խավարի մեջ. լույսի անջատիչները չէին աշխատում: Ոստիկանները նախասրահ մտան, ապա դեպի հյուրասենյակ շարժվեցին: Միաց-

¹ Լոնդոնի ստեղծագործական կյանքի կենտրոնը, արվեստի ու արվեստագետների թաղամաս:

րին գրպանի լապտերները՝ թռչկոտող ճառագայթներով սենյակը լուսավորելով: Ալիսիան բուխարու մոտ էր կանգնած: Լապտերի լույսի տակ սպիտակ զգեստը շողք էր արձակում: Ալիսիան ասես ուրվական լիներ: Թվում էր՝ ոստիկանների ներկայությունն Ալիսիային բնավ չի հուզում: Անշարժ էր, սառած՝ սառցե արձանի պես, դեմքի տարօրինակ, վախեցած արտահայտությամբ, ասես աներևույթ սարսափի էր բախվել:

Հրացանը հատակին էր ընկած: Կողքին՝ ստվերում, Գաբրիելն էր՝ անշարժ նստած, կոճերն ու դաստակներն աթոռին պարանով ամուր կապված: Սկզբում ոստիկանները մտածեցին, թե ողջ է: Գլուխը թեքված էր, կարծես ուշագնաց էր: Լապտերը բարձրացնելով ոստիկանները տեսան, որ նրան սպանել են դիմահար մի քանի կրակոցով: Դրանք ընդամիշտ ոչնչացրել էին նրա բարետես դիմագծերը՝ թողնելով ածխացած, սև, արյունոտ զանգված: Թիկունքում պատը ծածկված էր գանգոսկրի, ուղեղի կտորներով, մազերի փնջերով ու արյունով:

Ամենուր արյուն էր. շաղված էր պատերին, մուգ առվակներով հոսում էր փայտամած հատակին: Ոստիկանները եզրակացրին, որ արյունը Գաբրիելինն է: Բայց արյունը չափազանց շատ էր: Հանկարծ լապտերի լույսի տակ ինչ-որ բան փայլատակեց. դանակը հատակին էր, Ալիսիայի ոտքերի տակ: Լույսի երկրորդ շողն արյան հետքեր բացահայտեց նաև Ալիսիայի սպիտակ զգեստի վրա: Մի ոստիկան բռնեց նրա ձեռքից ու լույսի տակ տարավ: Դաստակների երակներին խորը կտրվածքներ կային, վերքերը թարմ էին և ուժեղ արնահոսում էին:

Ալիսիան կյանքը փրկելուն ուղղված ջանքին դիմադրում էր. երեք ոստիկան նրան ուժով հանդարտեցրին: Ռոպեներ անց տեղափոխեցին Թագավորական պետական հիվանդանոց:

Ճանապարհին գիտակցությունը կորցրեց: Շատ արյուն էր կորցրել, բայց ողջ մնաց:

Հաջորդ օրը պառկած էր առանձին հիվանդասենյակում: Ոստիկանությունը փորձեց փաստաբանի ներկայությամբ նրան հարցաքննել: Ամբողջ ընթացքում Ալիսիան լուռ էր: Շուրթերը գունատ էին, անարյուն, երբեմն-երբեմն թրթռում էին, բայց ոչ մի բառ, ոչ մի հնչյուն չէին արտաբերում: Ալիսիան հարցերին չպատասխանեց: Ձեր կարող ու երևի չէր ուզում խոսել: Չխոսեց նաև, երբ իրեն Գաբրիելի սպանության համար մեղադրեցին: Ձերբակալության պահին էլ լուռ էր, ո՛չ հերքեց, ո՛չ խոստովանեց մեղքը:

Ալիսիան այլևս երբեք չխոսեց:

Այդ տևական լռությունը պատճառ դարձավ, որ այս պատմությունն ընտանեկան սովորական ողբերգությունից ավելի մեծ իրադարձության վերածվի, դառնա առեղծված, գաղտնիք, որն անմիջապես լրատվամիջոցների ուշադրության կենտրոնում հայտնվեց ու մի քանի ամիս գրգռեց հանրության երևակայությունը:

Ալիսիան լուռ էր, բայց մի հայտարարություն, այնուամենայնիվ, արեց: Նկարի միջոցով: Կտավի վրա աշխատանքը սկսել էր, երբ հիվանդանոցից դուրս էին գրել ու դատավարությունից առաջ տնային կալանք նշանակել: Դատարանի որոշմամբ նրան բուժքույր էին տրամադրել, որը մասնագիտացած էր հոգեկան հիվանդների խնամքի ոլորտում: Ալիսիան գրեթե չէր ուտում ու չէր քնում, անդադար նկարում էր:

Սովորաբար մի քանի շաբաթ կամ նույնիսկ ամիս էր անցնում, մինչև որ Ալիսիան սկսում էր նոր նկարի վրա աշխատել: Նախ անթիվ էսքիզներ էր անում, դասավորում ու վերադա-

սավորում կոմպոզիցիան, գույնի ու ձևի տարբեր փորձարկումներ անում. այս հասունացմանը հաջորդում էր երկարատև երկունքը, մինչև վերջին վրձնահարվածը ծանր իջնում էր կտավին: Բայց հիմա արմատապես փոխել էր ստեղծագործելու ոճը և ամուսնու մահից հետո, ընդամենը մի քանի օրում, կտավն ավարտին հասցրեց:

Իսկ մարդկանց մեծ մասի համար սա նրան դատապարտելու պատճառ դարձավ. միայն անսիրտ կինը կարող էր ամուսնու մահից անմիջապես հետո արվեստանոց վերադառնալ: Սառնասիրտ ու հրեշավոր մարդասպան՝ առանց որևէ զղջման:

Հնարավոր է: Բայց չմոռանանք, որ եթե նույնիսկ Ալիսիա Բերենսոնը մարդասպան է, այնուամենայնիվ, նաև նկարիչ է: Այդ դեպքում գոնե ինձ համար միանգամայն պարզ է, որ նա վերցնում է վրձինները, ներկերը և կտավին հանձնում հոգին ծվատող խառնիխուռն զգացմունքները: Զարմանալի չէ, որ այս անգամ նկարն այդքան հեշտ ստացվեց: Եթե, իհարկե, տառապանքը կարելի է հեշտ անվանել:

Ինքնանկար էր: Կտավի ներքևի ձախ անկյունում Ալիսիան բաց կապույտով, հունարեն տառերով գրեց:

Մեկ բառ.

ԱԼԿԵՍՏԻՍ:

Ալկեստիսը հունական դիցաբանության հերոսուհի է: Սիրո ամենատխուր պատմություններից մեկը նրա հետ է կապված: Ալկեստիսը կամավոր զոհում է կյանքը հանուն ամուսնու՝ Ադամետոսի՝ համաձայնելով նրա փոխարեն մեռնել այն պարագայում, երբ մյուսները հրաժարվել էին: Թվում է՝ ինքնազոհաբերման հուզիչ առասպելն Ալիսիայի հետ կապ չունի: Ես էլ երկար ժամանակ ակնարկի իսկական նշանակությունը չէի հասկանում: Բայց ճշմարտությունը մի օրում ի հայտ եկավ...

Չնայած շատ եմ շտապում: Առաջ եմ ընկնում: Սկսեմ սկզբից, ու թող դեպքերն իրենց անունից խոսեն: Չի կարելի գունավորել, փոխել կամ ստեր պատմել: Թող դեպքերն աստիճանաբար բացվեն, քայլ առ քայլ ու զգուշորեն: Բայց ինչից սկսեմ: Երևի հարկ է, որ ներկայանամ... բայց դեռ ոչ, թերևս առայժմ ստվերում մնամ: Չէ՞ որ պատմությունն իմ մասին չէ: Գլխավոր հերոսուհին Ալիսիա Բերենսոնն է: Ուրեմն նրանից և «Ալկեստիսից» էլ սկսենք:

Սպանությունից հետո Ալիսիայի նկարած կտավն ինքնանկար է: Նա իրեն պատկերել է տանը, իր արվեստանոցում, վրձինը ձեռքին, նկարակալի ու կտավի առաջ կանգնած:

Ալիսիան մերկ է: Մարմինը պատկերված է ամենայն մանրամասնությամբ. երկար, կարմրաշեկ մազափնջերը թափվել են նիհար ուսերին, գունատ մաշկի տակ երևում են կապտավուն երակները, երկու դաստակին էլ թարմ սպիներ են: Մատներով ամուր սեղմել է վրձինը: Վրձնի ծայրից կաթում է վառ կարմիր ներկ (թե՛ արյուն): Ալիսիան իրեն պատկերել է նկարելիս, բայց և այնպես կտավը մաս-մաքուր է, դատարկ, ինչպես նրա դեմքի արտահայտությունը: Նայում է ուսի վրայից՝ գլուխը հետ դարձրած, հայացքը մեզ ուղղած: Շուրթերը կիսաբաց են: Անձայն է:

Դատավարության ընթացքում Ժան-Ֆելիքս Մարթինը՝ Սոհոյի փողք պատկերասրահի կառավարիչը, որտեղ Ալիսիայի գործերն էին ներկայացվում, «Ալկեստիսը» ցուցադրելու ոչ միանշանակ որոշում կայացրեց, ինչը կշտամբանքների առիթ տվեց. ոմանք այդ քայլը սենսացիոն համարեցին, մյուսները՝ հրեշավոր: Այն փաստը, սակայն, որ նկարի հեղինակն այդ պահին ամուսնու սպանության համար է մեղադրվում, Մարթինի պատկերասրահին իր երկարատև պատմության մեջ առաջին անգամ հսկայական հերթեր ապահովեց:

Ինձ նման այլ ցանկասեր արվեստասերների հետ կանգնած՝ իմ հերթին էի սպասում. մեր գլխավերևում վառվում էին հարևանությամբ գտնվող ինտիմ ապրանքների խանութի կարմիր, նեոնային լամպերը: Մեկ ամ մեկ, զգույշ, ներս էինք մտնում: Պատկերասրահում դեպի նկարն էինք շարժվում, ինչպես տոնավաճառի հրապարակում ուրվականների տնով անցնող գրգռված ամբոխը: Վերջապես հերթն ինձ հասավ, և «Ալկեստիսն» իմ առաջ հաննեց:

Հայացքս կտավին սևեռվեց. Ալիսիայի աչքերին էի նայում՝ փորձելով մեկնաբանել աչքերի արտահայտությունը, ջանալով ինչ-որ բան հասկանալ, բայց դիմանկարը չէր ենթարկվում: Ալիսիան սևեռուն ինձ էր նայում. անկիրք դիմակ, անընթեռնելի, անթափանց: Դեմքի արտահայտությամբ չկարողացա որոշել՝ մեղավոր է, թե՞ ոչ:

Մյուսներն ասացին, որ դեմքի արտահայտությունը հեշտությամբ են կարդում:

- Իսկական չարագործ է,- շնչաց թիկունքիս կանգնած կինը:

- Ճիշտ որ,- համաձայնեց նրա ուղեկիցը: - Սառնարյուն տականք:

«Մի քիչ անարդար է», - մտածեցի: Չէ՞ որ Ալիսիայի մեղքը դեռ ապացուցված չէ: Բայց դեղին մամուլի դիրքորոշումը, իրականում նաև հասարակական կարծիքը, արդեն կանխորոշված էին: Թերթերը հենց սկզբից Ալիսիային չարագործի պիտակ էին կացրել, ճակատագրական կին, սև այրի: Հրեշ:

Փաստերն ինքնին ակնհայտ էին. ոստիկաններն Ալիսիային տանը մենակ էին գտել, Գաբրիելի դիակի մոտ: Հրացանի վրա հայտնաբերվել էին միայն նրա մատնահետքերը: Ոչ ոք անգամ չնչին կասկած չունեի, որ ամուսնուն հենց Ալիսիան է սպանել: Մյուս կողմից, առեղծված էր, թե ինչու էր սպանել:

Լրատվամիջոցներն ակտիվ քննարկում էին Գաբրիելի սպանությունը. թերթերում, ռադիոյով ու հեռուստատեսության առավոտյան հաղորդումներում, առաջադրում էին ամենատարբեր տեսություններ: Հրավիրված մասնագետները բացատրում, դատապարտում, արդարացնում էին Ալիսիայի գործողությունները: Անշուշտ, կինը պետք է որ ամուսնու կենցաղային բռնության զոհ դարձած լիներ, որ վիճակն այդքան

հեռու գնար և վերջնականապես պայթեր: Մեկ այլ տեսության համաձայն՝ սպանությունն ամուսինների սեքսուալ խաղերի հետևանք էր. չէ՞ որ Գաբրիելին գտել էին ձեռքերն ու ոտքերը կապած: Ոմանք կասկածում էին, թե շատ սովորական սպանություն է խանդի հողի վրա. գուցե Ալիսիային սպանության դրդել էր ուրիշ կին: Սակայն դատարանում եղբայրը սպանվածին բնութագրեց որպես հավատարիմ, կնոջն իսկապես սիրող ամուսին: Գուցե դրդապատճառը փոփոխ էր: Ալիսիան, սակայն, ամուսնու մահից քիչ էր շահում. նա ապահովված կին էր՝ ժառանգել էր հոր կարողությունը:

Այդպես էլ շարունակվում էին անվերջանալի ասեկոսեներն Ալիսիայի՝ հանցագործություն կատարելու դրդապատճառների և նրա հետագա լուրջ պատասխաններ չկային, իսկ հարցերն ավելանում էին: Ինչո՞ւ էր նա հրաժարվում խոսել: Դա ի՞նչ էր նշանակում: Գուցե ինչ-որ բան էր փորձում թաքցնել: Կամ որևէ մեկին պաշտպանել: Եթե այո, ապա ո՞ւմ: Եվ ինչի՞ համար:

Հիշում եմ՝ այն ժամանակ ինձ մի մտքի վրա բռնեցի, որ մինչ բոլորը խոսում, գրում ու վիճում էին Ալիսիայի մասին, այդ աղմկոտ ու խելահեղ մրրիկի կենտրոնում դատարկություն էր, լուրջություն: Առեղծված:

Դատավարության ընթացքում դատավորն Ալիսիայի համառ լուրջության մասին բավական կտրուկ արտահայտվեց:

– Անմեղ մարդիկ, – նշեց դատավոր Ալվերսթոունը, – իրենց անմեղության մասին բարձրաձայն հայտարարելուց չեն խուսափում:

Բայց Ալիսիա Բերենսոնը ոչ միայն շարունակեց լռել, այլև զղջման ոչ մի նշան չարտահայտեց: Դատավարության

ընթացքում մի կաթիլ արցունք աչքերից չընկավ. լրագրողներն այդ փաստին առանձնահատուկ նշանակություն տվեցին: Կնոջ դեմքն անշարժ էր, սառը: Քարացած:

Պաշտպանական կողմին այլ բան չէր մնում, քան հայտարարել մեղադրյալի սահմանափակ մեղսունակության մասին: Ասացին, որ Ալիսիան վաղուց, դեռ մանկուց, ունի հոգեկան առողջության խնդիրներ: Այդ տեղեկությունների հիմնական մասը դատավոր Ալվերսթունը մերժեց, բայց, ի վերջո, պրոֆեսոր Լազարուս Դիոմիդիսին հաջողվեց ազդել նրա վրա: Լազարուս Դիոմիդիսը Թագավորական քոլեջում դատական հոգեբուժության պրոֆեսոր էր և Գրոուվում, Լոնդոնի հյուսիսում, հատուկ պահպանվող հոգեբուժական հիվանդանոցի կլինիկական հետազոտությունների ղեկավարը: Պրոֆեսոր Դիոմիդիսը պնդում էր, որ Ալիսիայի լռությունը խորը հոգեբանական սթրեսի խոստուն վկայություն է, և դատավճիռ կայացնելիս պետք է այդ փաստը նկատի ունենալ:

Եթե ոլորապտույտ ու անուղղակի արտահայտությունները մի կողմ թողնենք, ապա Դիոմիդիսը փաստորեն բարձրաձայնեց այն, ինչի մասին հոգեբույժները չեն սիրում բաց ու շիտակ արտահայտվել. Ալիսիան հոգեկան հիվանդ է:

Դա տեղի ունեցածի միակ տրամաբանական բացատրությունն էր. հակառակ դեպքում ինչո՞ւ կապկպել սիրելի ամուսնուն և մոտ տարածությունից ուղիղ դեմքին կրակել: Հետո էլ ո՞չ զղջալ, ո՞չ բացատրություն տալ և նույնիսկ չխոսել: Պետք է, որ խելագար լիներ:

Անկասկած, խելագար էր:

Ի վերջո, դատավոր Ալվերսթունը հայտարարեց, որ սահմանափակ մեղսունակության մասին պաշտպանության

հայտարարությունն ընդունում է ու դիմեց երդվյալ ատենակալներին, որ այդ հայցը հաշվի առնեն: Ավելի ուշ Ալիսիա Բերենսոնին Գրոուվ տեղափոխեցին, այն նույն պրոֆեսոր Դիոմիդիսի հսկողության տակ, որի հայտարարությունը դատարանի վճռի համար առանցքային դեր էր ունեցել:

Մյուս կողմից, եթե Ալիսիան խելագար չէր, ու նրա լռությունն ընդամենը խաղ էր, ներկայացում՝ հանուն երդվյալ ատենակալների, ապա հնարքը հաջողվել էր: Ալիսիային դատապարտեցին երկարատև բանտարկության, սակայն հոգեկան առողջության լիարժեք վերականգնման դեպքում, մի քանի տարի անց, նրան կարող էին ազատել: Եվ հիմա ծիշտ ժամանակն էր, որ Ալիսիան սկսեր առողջանալ, ծիշտ է: Մի քանի խոսք մրմնջար, հետո էլի մի քանիսը, դանդաղ փորձեր զղջման խոսքեր արտաբերել: Բայց ոչ: Շաբաթներն անցնում էին, ամիսները փոխարինում էին իրար, հետո մի քանի տարի անցավ, իսկ Ալիսիան առաջվա պես լուռ էր:

Լռություն, ուրիշ ոչինչ:

Ու քանի որ նոր բացահայտումներ չեղան, հիասթափված լրատվամիջոցների հետաքրքրությունն Ալիսիա Բերենսոնի հանդեպ, ի վերջո, մարեց: Ալիսիան ուղղակի համալրեց ժամանակի այլ հայտնի մարդասպանների շարքը, դարձավ մեկը նրանցից, որոնց դեմքերը հիշում ենք, իսկ անունները մոռացել ենք:

Պետք է ասել, որ նրան ոչ բոլորը մոռացան: Ոմանց, այդ թվում՝ և ինձ, Ալիսիա Բերենսոնի և նրա տևական լռության հանելուկը շարունակում էր հուզել: Որպես հոգեթերապևտ, կասկած չունեի, որ Գաբրիելի սպանության ժամանակ ուժգին հոգեկան ցնցում էր տարել, և այս լռությունն այդ ցնցման

դրսևորումն էր: Չկարողանալով հաշտվել իր արարքի հետ՝ Ալիսիան խափանվել ու անսարք մեքենայի պես կանգ էր առել: Ես ուզում էի օգնել այդ մեքենան կրկին «գործի գցել», օգնել, որ Ալիսիան պատմի իր պատմությունը, բուժում ստանա ու ապաքինվի: Ցանկանում էի նրան «նորոգել»:

Գուցե պարծենկոտ թվամ, բայց ինձ համարում էի բացառիկ որակավորված մասնագետ՝ Ալիսիա Բերենսոնին օգնելու ընդունակ: Ես դատական հոգեթերապևտ եմ ու հաճախ էի աշխատում հասարակության ամենակոտրված, խոցելի անդամների հետ: Նաև Ալիսիայի պատմության մեջ ինչ-որ բան իսկապես հուզել էր ինձ. հենց սկզբից անկեղծորեն նրան կարեկցում էի:

Դժբախտաբար, այդ օրերին դեռ Բրոդմուրում¹ էի աշխատում, ուստի Ալիսիայի հետ աշխատելու միտքն այդպես էլ երազանք կմնար, եթե ճակատագիրն անսպասելիորեն չմիջամտեր:

Ալիսիային Գրոուվ ընդունելուց 6 տարի անց այնտեղ դատական հոգեթերապևտի հաստիք ազատվեց: Հայտարարությունը տեսնելով անմիջապես հասկացա, որ ընտրություն չունեմ: Ներքին ծայնիս ենթարկվելով՝ դիմեցի աշխատանքի համար:

¹ Միլագարների հանրահայտ հիվանդանոց:

Անունս Թեո Ֆաբեր է: 42 տարեկան եմ: Լավ կյանքից չէ, որ դարձել եմ հոգեթերապևտ: Դա բացարձակ ժշմարտություն է, չնայած, իհարկե, դրա մասին հարցազրույցի ժամանակ չխոսեցի:

- Ձեզ հոգեբուժության մեջ ինչն է գրավել,- հարցրեց Ինդիրա Շարման՝ ծանր ակնոցի վրայից սևեռուն ինձ նայելով:

Ինդիրան Գրոուվում խորհրդատու հոգեթերապևտ էր: Չնայած 50-ից բավական անց էր, կլոր դեմքը դեռ պահպանել էր գրավչությունը, իսկ ածխասև երկար մազերում միայն երբեմն էր կայծկլտում արծաթը: Ինդիրան թույլ ժպտաց՝ ասես հասկացնելով, որ այդ հարցը բարդ չէր, ընդամենը պարզ նախաձեռնություն՝ ծանր զրույցից առաջ:

Ես հապաղում էի: Զգում էի հանձնաժողովի մյուս անդամների սևեռուն հայացքները: Հետո, նրանց աչքերի մեջ անթարթ նայելով, արագ-արագ պատմեցի նախապես պատրաստած պատասխանս՝ մի սիրուն հեքիաթ, թե պատանեկության տարիներին ինչպես էի խնամքի կենտրոնում փող վաստակում, և ինչպես դա իմ մեջ արթնացրեց հետաքրքրություն հոգեբանության հանդեպ: Հետո՝ ասպիրանտուրա՝ հոգեբուժություն մասնագիտացմամբ, և այդպես շարունակ:

- Կարծում եմ՝ պարզապես ուզում էի օգնել մարդկանց, -
ասացի ուսերս թոթվելով: - Այդպես էլ կա:

Ինչը բացարձակ անհեթեթություն էր:

Չէ, իհարկե, մարդկանց ուզում էի օգնել: Բայց դա երկրորդական նպատակ էր, մանավանդ, երբ սկսեցի գործնական պարապմունքների հաճախել: Իրական պատճառը զուտ եսասիրական էր: Ուզում էի ինքս ինձ օգնել: Համոզված եմ, որ հոգեկան հիվանդների բուժմամբ զբաղվողներից շատերը մասնագիտությունը հենց այդպես են ընտրել: Այն ձգում է մեզ, որովհետև ինքներս կոտրված ենք. մենք հոգեբանություն ենք ուսումնասիրում, որ մեզ բուժենք: Պատրաստ ենք դա խոստովանել, թե ոչ՝ այլ հարց է:

Մարդկության զարգացման ամենավաղ շրջանը թաղված է մոռացության խավարում: Մեզ դուր է գալիս մտածել, թե մարդիկ, որպես լիարժեք ձևավորված անհատականություններ, ինչ-որ նախագո մշուշից են առաջացել, ինչպես ծովի փրփուրներից իր ամբողջ գեղեցկությամբ դուրս եկած Աֆրոդիտեն: Բայց ուղեղի զարգացման լայնածավալ հետազոտության շնորհիվ գիտենք, որ այդպես չէ: Մենք ծնվում ենք կիսով չափ ձևավորված ուղեղով և ավելի շուտ կավի գնդիկ ենք հիշեցնում, քան օլիմպիական աստված: Ինչպես նկատել է հոգեվերլուծաբան Դոնալդ Ուինիքոթը, «մանկիկ» հասկացություն գոյություն չունի: Մեր անհատականությունը զարգանում է ոչ թե մեկուսացման մեջ, այլ փոխազդեցության գործընթացում. մեզ ձևավորում ու գործընթացն ավարտին են հասցնում անտեսանելի ուժերը, որոնց մենք չենք հիշում, մեր ծնողները:

Պատճառն ակնհայտ է, սարսափելի. ով գիտի՝ ինչ նվաստացումների, կոտանքների ու պատիժների ենք ենթարկվել

այն ժամանակ, երբ մեր հիշողությունը դեռ չէր ձևավորվել: Մեր անհատականությունն արդեն կար, իսկ մենք տեղյակ չէինք: Ինչ վերաբերում է ինձ, ապա ես եղել եմ նյարդային, երկչոտ, անհանգիստ երեխա: Այս անհանգստությունը կարծես ի հայտ էր եկել դեռևս իմ գոյությունից առաջ և ինձնից բացարձակ կախված չէր: Ենթադրում եմ, սակայն, որ դրա աղբյուրը թաքնված էր հորս հետ հարաբերություններում, ում կողքին երբեք անվտանգ չէի զգում:

Հորս՝ կրկնվող, անկանխատեսելի ու անզուսպ մոլեգնության նույնականությունը ցանկացած, նույնիսկ ամենաբարենպաստ վիճակն ականապատ դաշտի էին վերածում: Ցանկացած անմեղ խոսք կամ անհամաձայնության չնչին արտահայտություն նրա զայրույթն էր շարժում ու պայթյունների հանգեցնում, որոնցից փրկություն չկար: Տունը ցնցվում էր նրա բղավոցներից, երբ նա ինձ հետապնդում էր մինչև երկրորդ հարկի իմ սենյակ: Ես մտնում էի մահճակալի տակ և սահելով հասնում մինչև պատը: Շնչում էի փոշոտ օդն ու աղոթում, որ աղյուսե շարվածքն ինձ կուլ տա, ու կարողանամ չքանալ: Բայց հորս ձեռքն ինձ պինդ բռնում էր, դուրս քաշում մահճակալի տակից վերադարձնելով իրականություն: Գոտին սուլոցով ձեղքում էր օդը, ապա մարմնիս իջնում. իրար հետևից ինձ վրա տեղում էին շեղակի հարվածներ մարմինս այրելով: Ծեծն ավարտվում էր նույնքան անսպասելի, որքան սկսվել էր: Հայրս ինձ շարտում էր, ու ես ճմռթված կույտի պես ընկնում էի հատակին: Այդպես չար երեխան դեն է նետում լաթե տիկնիկը:

Ես երբեք հաստատ չգիտեի՝ արե՞լ եմ մի բան, որը կարող էր հարուցել այդ զայրույթը, վաստակե՞լ եմ այդ պատիժը:

Մի անգամ մայրիկիս հարցրի՝ հայրս ինչո՞ւ է միշտ զայրանում վրաս. ի պատասխան՝ միայն ուները թողվեց ու տխուր ասաց.

- Ինչ իմանամ: Հայրդ լրիվ խելագար է:

Մայրս չէր կատակում: Եթե հոգեթերապևտը հորս հետազոտեր, անպայման կախտորոշեր անձի խանգարում. հայրս տառապում էր այդ հիվանդությամբ, ինչի հետևանքով իմ մանկությունն ու պատանեկությունն անցան հիստերիայի ու ֆիզիկական բռնության մեջ՝ սպառնալիքներ, արցունքներ և փշրվող ապակիներ:

Իհարկե, լինում էին նաև երջանիկ պահեր, առավել հաճախ այն ժամանակ, երբ հայրս տանը չէր: Հիշում եմ՝ մի ծմեռ մեկ ամսով գործուղման էր մեկնել Ամերիկա: 30 օր տունն ու այգին իմ և մայրիկիս լիակատար տնօրինության տակ էին՝ առանց հորս քննախույզ հայացքի: Այդ տարի, դեկտեմբերին, Լոնդոնում ծնառատ էր, և մեր ամբողջ այգին ծածկվել էր ճեպ-ճերմակ, փխրուն ձյան հաստ սալանով: Ես ու մայրիկը ձնեմարդ էինք ծեփում: Ձեմ հիշում՝ գիտակցված, թե ոչ, բայց նրան մեր բացակա տանտիրոջն էինք նմանեցրել: Ես նրան «հայրիկ» կոչեցի. հսկա փորով, աչքերին փոխարինող երկու սև, փոքրիկ քարերով, սպառնալի խոժոռած հոնքեր հիշեցնող երկու թեք ծյուղերով այն իսկապես հորս շատ էր նման: Նմանությունն ամբողջացնելու համար ես ու մայրիկը ձնեմարդուն հորս ձեռնոցները հագցրինք, գլխարկը դրեցինք ու անձրևանոցը ձեռքը տվեցինք: Հետո ծնագնդիներով կատաղի ռմբակոծեցինք՝ քրքջալով չարաճճի երեխաների պես: Այդ գիշեր ուժգին ծնամրրիկ սկսվեց: Մայրիկը գնաց քնելու, իսկ ես քնած ձևացա, հետո աննկատ դուրս եկա այգի ու երկար կանգնած մնացի թափվող ձյան տակ: Ձեռքերս պար-

զած որսում էի թափվող փաթիլներն ու նայում, թե ինչպես են անհետանում մատներիս ծայրերին: Միաժամանակ ուրախ ու տխուր էի և, անկեղծ ասած, բառերով չէի կարող արտահայտել. բառապաշարս չափազանց սահմանափակ էր, բառերս շատ թույլ ուռկան էին դրանք որսալու համար: Երևի անհետացող փաթիլներ որսալը նույնն է, թե երջանկություն որսաս, երբ տիրելը, ի վերջո, քեզ ոչինչ չի տալիս: Դա ինձ հիշեցրեց, որ հայրական տնից այն կողմ աշխարհ կա՝ ընդարձակ, անպատմելի գեղեցիկ աշխարհ: Աշխարհ, որն առայժմ ինձ համար անմատչելի էր: Այդ գիշերը դեռ երկար տարիներ հառնում էր իմ հիշողության մեջ: Կյանքիս բոլոր դժբախտություններն ասես ստիպում էին, որ ազատության այդ ակնթարթն ավելի պայծառ վառվեր, ինչպես փոքրիկ լուսը՝ խավարում:

Ես հասկացա, որ գոյատևման միակ հույսը փախուստն է՝ թե՛ ֆիզիկական, թե՛ հոգևոր: Պետք էր կորչել այստեղից, որքան հեռու, այնքան լավ: Միայն այդպես կարող եմ ապահով լինել: Եվ ահա, վերջապես, երբ 18 տարեկան դարձա, բավարար գնահատականներ ստացա ու համալսարանի ուսանող դարձա, Սյուրեյի հայրական տնից հեռացա ու կարծում էի, թե ազատվեցի:

Ինչպես էի սխալվում:

Այն ժամանակ դեռ չգիտեի, բայց արդեն ուշ էր. ես հորս կերպարն ամուր տեղավորել էի իմ ներսում, պահել, խորը թաղել անգիտակցական ոլորտում: Որքան էլ հեռու փախչեի, նրան ինձ հետ էի տանում: Ինձ հետապնդում էր նրա ծայնի դժոխային, անգույթ, մոլեգին երգչախումբը՝ աղաղակելով, որ անարժան եմ, խայտառակ, ոչնչություն:

Համալսարանի առաջին կուրսի քննաշրջանին, առաջին ցուրտ ծմեռը, ծայներն այնքան բարձր էին, այնքան կաթվածահար անող, որ ինձ վերահսկում էին: Վախից կարկամած անկարող էի տնից դուրս գալ, մարդկանց հետ շփվել, ծանոթություններ հաստատել: Կարող էի և հայրական տնից առհասարակ չհեռանալ: Պարտվել էի, ծուղակն ընկել: Անկյուն էի թշվել: Ելք չկար:

Բայց անսպասելիորեն հայտնվեց մի լուծում:

Դեղատնից դեղատուն էի գնում գնելով պարացետամոլ: Մեկ անգամից ընդամենը մի քանի տուփ էի առնում, որ կասկած չհարուցեմ, թեև իզուր էի անհանգստանում: Ոչ ոք ինձ վրա ուշադրություն չէր դարձնում. երևի դարձել էի անտեսանելի: Անկեղծ ասած, հենց այդպես էլ զգում էի:

Սենյակումս ցուրտ էր, մատներս թմրել էին ու չէին ենթարկվում, երբ բացում էի պարացետամոլի տուփերը: Աներևակայելի ջանք էր պետք, որ ամբողջը կուլ տամ: Նպատակիս հասա. հաբերը մեկը մյուսի հետևից իմ ստամոքսում հայտնվեցին: Հետո սողացի դեպի նեղլիկ, անհարմարավետ մահճակալս: Փակեցի աչքերս ու սկսեցի մահվան սպասել...

Բայց մահը չեկավ:

Փոխարենը ներսս շամփրեց այրող, ոլորող ցավը: Երկտակ ծալված՝ մաղձի հետ փսխեցի նաև կիսամարս հաբերը: Պառկել էի մթան մեջ, ստամոքսս այրվում էր. թվում էր՝ մի ամբողջ հավերժություն է անցել: Իսկ հետո խավարում կամաց-կամաց հասկացա. մեռնել չէի ուզում: Դեռ չէի ուզում. ախր չէի հասցրել կարգին ապրել:

Այդ միտքն անորոշ, աղոտ հույս ներշնչեց, ստիպեց գիտակցել, որ մենակ չեմ հաղթահարի. ինձ օգնություն էր պետք:

Օգնությունը ստացա հանձին Ռուբի՝ հոգեթերապևտի, որին ինձ մոտ էր ուղարկել համալսարանի խորհրդատվական ծառայությունը: Ճերմակահեր ու թմբիկ Ռուբն արտաքուստ նման էր բարեհամբույր տատիկի: Հաճելի ժպիտ ուներ, որին ուզում էի հավատալ: Սկզբում հիմնականում լռում էր: Ինքը լսում էր, ես՝ խոսում: Պատմում էի իմ մանկության, մեր տան, ծնողներիս մասին: Խոսելիս նկատեցի, որ ինչքան էլ տհաճ մանրամասներ հիշեի, միևնույն է, ոչինչ չէի զգում: Կտրված էի իմ հույզերից, ինչպես ձեռքից հատված դաստակը: Խոսում էի ցավոտ հիշողությունների և ինքնակործանման նոպաների մասին, բայց ոչինչ չէի զգում:

Երբեմն, սակայն, Ռուբին էի նայում: Ու զարմանքով նկատեցի, որ լսելիս աչքերն արցունքոտվում են: Գուցե այն, ինչ կասեմ, դժվար է հասկանալ, բայց արցունքները նրանը չէին:

Իմն էին:

Այն ժամանակ, իհարկե, չհասկացա: Բայց թերապիան հենց այդպես է աշխատում: Հիվանդն իր անցանկալի ապրումները փոխանցում է հոգեբույժին, իսկ բժիշկն իր ուսերին է առնում բեռը, որը հիվանդը վախենում է զգալ, և այդ պահերը նրա փոխարեն է ապրում: Իսկ հետո հիվանդին դանդաղ վերադարձնում է իր զգացմունքները: Ճիշտ այդպես Ռուբն էր դրանք կամաց-կամաց ինձ վերադարձնում:

Իմ և Ռուբի հանդիպումները շարունակվեցին մի քանի տարի: Նա իմ կյանքում մնում էր կայուն մեծություն: Ռուբի օգնությամբ ես յուրացրի ուրիշ մարդու հետ հարաբերությունների մի նոր տեսակ՝ հիմնված փոխադարձ հարգանքի, ազնվության ու բարության, այլ ոչ կշտամբանքի, չարության ու բռնության վրա: Ես դանդաղ, բայց վստահորեն սկսեցի ինձ ընկալել այլ

կերպ: Արդեն առաջվա պես պարավաճ չէի, հույզերս սկսել էին շատանալ. համարյա չէի վախենում: Ատելի ներքին երգ-չախումբն ամբողջ ընթացքում չլքեց ինձ, բայց հիմա նրան կարող էի հակադրել Ռուֆի ծայնը և սկսեցի ավելի քիչ ու-շադրություն դարձնել: Արդյունքում գլխիս ծայները սկսեցին մարել, իսկ երբեմն ժամանակավորապես անհետանում էին: Այդպիսի պահերին աներևակայելի անդորրի, երբեմն եր-ջանկության զգացում էի ունենում:

Հոգեթերապիայի սեանսները տառացիորեն փրկեցին կյանքս: Եվ, որն ավելի կարևոր է, փոխեցին կյանքիս որակը: Զրույցների միջոցով բուժումն ինձ վրա ամենախորը ազդե-ցությունը թողեց. այն կանխորոշեց իմ կյանքը բառիս ամե-նախորը իմաստով: Փաստորեն հոգեբուժության սեանսները կանխորոշեցին իմ հետագա ուղին:

Հիմա գիտեի, որ հենց դա է իմ կոչումը:

Համալսարանն ավարտելով Լոնդոնում սկսեցի հոգեթերա-պիայի դասընթացի մասնակցել: Ուսմանը զուգահեռ շարու-նակում էի Ռուֆին այցելել: Նա աջակցում ու քաջալերում էր ինձ, չնայած զգուշացնում էր, որ իմ ընտրած ծանապարհի հարցում մոլորություններ չունենամ:

- Դա այգում զբոսանք չէ,- ասաց: Եվ իրավացի էր: Հիվանդ-ների հետ աշխատելը, «կեղտոտ սպիտակեղեն» քրքրելն ինչ-պե՞ս հաճելի կոչես:

Հիշում եմ առաջին այցս հանցագործների համար նա-խատեսված հոգեբուժական բաժանմունք: Դեռ նոր էի տեղ հասել, երբ հիվանդն իջեցրեց շալվարը, պազեց ու աղիները ուղիղ իմ դիմաց դատարկեց: Գարշահոտ կույտ արտաթո-րեց: Հետո էլի շատ դեպքեր եղան՝ ոչ այդքան նողկալի, բայց

նույնքան դրամատիկ. անհաջող ու փնթի ինքնասպանություններ, ինքնավնասման փորձեր, անվերահսկելի հիստերիա ու վիշտ. թվում էր՝ այլևս անհնար է դիմանալ: Բայց ամեն անգամ ինչ-որ կախարդանքով դիմում էի դեռևս չսպառնված ներքին ռեսուրսներին: Ու վիճակս թեթևանում էր:

Զարմանալի է, թե մարդն ինչ արագ է վարժվում հոգեբուժարանի տարօրինակ, նոր աշխարհին: Ժամանակի հետ դադարում ես խելագարությունից վախենալ, ընդ որում, ոչ միայն ուրիշների, այլև սեփական: Ես համոզված եմ, որ բոլորս էլ խելագար ենք, պարզապես յուրաքանչյուրս յուրովի:

Ահա թե ինչու և ինչպես կապ հաստատեցի Ալիսիա Բերենսոնի հետ: Բախտս բերել էր: Երիտասարդ տարիքում հոգեթերապևտի գրագետ միջամտության շնորհիվ կարողացա խուսափել անդունդից, որից անդին խելագարության խավարն է սկսվում: Մտքումս, սակայն, մշտապես մեկ այլ հնարավոր սցենար էր պտտվում. ես կարող էի խելագարվել և մինչև կյանքիս վերջն ապրել փակ, հատուկ հաստատությունում, ինչպես Ալիսիան: Եվ միայն Աստծո ողորմությամբ այդպես չեղավ...

Բնականաբար, այս ամենն Ինդիրա Շարմային չէի կարող պատմել՝ ի պատասխան նրա այն հարցին, թե ինչու եմ ընտրել հոգեթերապևտի մասնագիտությունը: Ի վերջո, դա աշխատանքի ընդունվելու հարցազրույց էր, իսկ ես հրաշալի գիտեի խաղի կանոնները:

- Եվ ընդհանրապես, - ասացի բարձրաձայն, - իսկական հոգեբույժ կարելի է դառնալ միայն փորձ ձեռք բերելով՝ անկախ նախնական նպատակներից:

Ինդիրան գլխով հավանության նշան արեց:

- Միանգամայն իրավացի եք: Ճիշտ նկատեցիք,- ասաց:

Հարցազրույցը հաջող անցավ: Ինդիրայի խոսքով՝ Բրոդ-մուրում աշխատելու փորձն ինձ մասնագիտորեն կոփել էր, ինչը վկայում էր, որ ընդունակ եմ հաղթահարելու ծայրահեղ բարդ հոգեբանական վիճակները: Հարցազրույցի ավարտին ինձ այս պաշտոնն առաջարկեցին, ու ես համաձայնեցի:

Մեկ ամսից ուղևորվեցի Գրոուվ: